

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIV TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI
ALISHER NAVOIY NOMIDAGI TOSHKENT DAVLAT
O'ZBEK TILI VA ADABIYOTI UNIVERSITETI

UMUMIY PSIXOLOGIYA

FANI BO'YICHA

SILLABUS

Bilim sohasi: 100 000 – Ta'lim

Ta'lim sohasi: 110 000 – Ta'lim

Ta'lim yo'nalishi: 60111400 – O'zbek tili va adabiyoti

Toshkent – 2023

Fan/modul kodi PSY108	Fan/modul turi ma'bury	Ta'lim tili o'zbek	Ishlab chiqilgan o'quv yili 2023/2024							
Semestr	Har bir semestrdaagi fan/modulning nomi	ECTS - Kreditlar	Haftalik dars soatlari	Auditoriya mashg'ulotlari (soat)	Ma'ruza	Seminar	Amaliy	Mustaqil ta'lim (soat)	Jami yuklama (soat)	
										1
1	Umumiy psixologiyat	5	4	60	30	30	0	90	150	
2	Umumiy psixologiyat	5	4	60	30	30	0	90	150	

Fan maqsadi (FM)	
FMI	Talabalarda umumiy psixologiya fani, psixika, shaxs, faoliyat, mulqot, bilish jarayonlari, irodaviy sifatlar, hissiy holatlar, individual-handa bo'lgan pedagog mutaxassislar tomonidan psixik taraqqiyot qonuniyatlari, davrlari, mexanizmlari, omillari va shart-sharoitlari haqidagi zamonaviy ilmiy bilimning o'zgartirishini tashkil etishdir.

Ta'lim natijalari (TN)	
Bilimlar jihatidan:	
TN1	Umumiy psixologiyaning mohiyati, psixika va ong tushunchalari, psixik jarayonlar, holatlar, xususiyatlar, psixik rivojlanish va uning o'ziga xos xususiyatlari haqida bilimga ega bo'lishlari kerak;
TN2	Psixikaning mexanizmlari, psixologiya fanining maqsadi va vazifalari, Abu Nasr Forobiy, Abu Ali Ibn Sino, Abu Rayhon Beruniy, Mir Alisher Navoiy asarlaridagi psixologik qarashlar haqida bilishlari lozim;
TN3	Yosh davrlari tasnifi, psixik taraqqiyotning turli bosqichlari uchun xos psixofiziologik va psixologik xususiyatlar haqida bilimga ega bo'lishlari kerak;
TN4	Psixologiya fanining fanlar bilan o'zaro bog'liqligi, determinizm, ong va faoliyat birligi tamoyili, psixika va onging faoliyatida rivojlanishi tamoyillari haqida bilishi kerak;

Ko'nikmalar jihatidan:	
TN5	Psixika, shaxs, faoliyat, mulqot, bilish jarayonlari, irodaviy sifatlarini yaxshi o'zlashtirgan;
TN6	Hissiy holatlar, individual-xususiyatlarga doir bilim, ko'nikma va malakalar shakllantirilgan;
TN7	Psixik taraqqiyot qonuniyatlari, davrlari, mexanizmlari, omillari va shart-sharoitlari haqida zamonaviy ilmiy bilimlarni o'zgartirgan;
TN8	Ta'lim va tarbiya jarayonida yoshga oid individual xususiyatlarini hisobga olishni biladi.

Fan mazmuni		Soat
Mashg'ulotlar shakli: ma'ruza (M) 1-SEMESTR		
M1	Psixologiyaning fan sifatida shakllanishi. Psixika va onging taraqqiyoti. Psixologiya fanining predmeti, maqsadi va vazifalari. Sharqda psixologik fikrlar taraqqiyoti.	30
M2	Psixologiyaning tadqiqot metodlari. Psixologiya fanining tarmoqlari.	2
M3	Faoliyat. Mulqot. Shaxs.	2
M4	Diqqat va uning xususiyatlari.	2
M5	Sezgi va uning turlari.	2
M6	Idrok haqida tushuncha.	2
M7	Xotira turlari va jarayonlari. Xotiraning nerv-fiziologik asoslari.	2
M8	Tafakkur turlari, operatsiyalari, shakllari va sifatleri.	2
M9	Xayol jarayonlari, turlari va sifatleri	2
M10	Hissiyot	2
M11	Iroda	2
M12	Motiv va motivatsiya	2
M13	Temperament	2
M14	Xarakter	2
M15	Qobiliyat	2
Mashg'ulotlar shakli: ma'ruza (M) 2-SEMESTR		
M1	Yosh davrlari psixologiyasi. Psixik rivojlanish va uni davrlashtirish.	30
M2	Maktabgacha yosh davrida psixik rivojlanish xususiyatlari.	2
M3	Kichik maktab yoshidagi bolalar psixologiyasi.	2
M4	O'smirlik davridagi psixik rivojlanishning umumiy tavsifi.	2
M5	O'smirlik davrida shaxsning shakllanishi.	2
M6	O'spirinlik yoshining psixologik xususiyatlari.	2
M7	Yetuklik davrining psixologik xususiyatlari.	2

M8	Keksalik davrining Gerontopsixologiya.	o'ziga xos psixologik xususiyatlari.	2
M9	Oila psixologiyasi.		2
M10	Sharq mutafakkirlarining oila haqida qarashlari.		2
M11	Yoshlarni oilaviy hayotga psixologik tayyorlashda psixologik bilimning ahamiyati.		2
M12	Pedagogik psixologiya.		2
M13	Pedagog shaxsi va unga qo'yiladigan talablar.		2
M14	Pedagogik qobiliyatlar.		2
M15	Ta'lim va tarbiya psixologiyasi.		2
Mashg'ulotlar shakli: Seminar mashg'ulot (S) 1-SEMESTR			
S1	Psixologiya fanining predmeti, maqsadi va vazifalari. Psixologiyaning fan sifatida shakllanishi. Psixika va ongning taraqqiyoti. Sharqda psixologik fikrlar taraqqiyoti.		30
S2	Psixologiyaning o'rganilish bosqichlari. Psixologiyaning tadqiqot metodlari. Psixologiya fanining tarmoqlari. Psixologiyaning asosiy tamoyillari.		2
S3	Faoliyat. Muloqot. Shaxs. (Faoliyatning intervizatsiyasi va ekstrivizatsiyasi. Faoliyatning tarkibi. Muloqotning kommunikativ, interaktiv, perseptiv tomoni. Xorij, rus va o'zbek psixolog olimlarning shaxs haqidegi ilmiy qarashlari.)		2
S4	Diqqat, uning turlari va xususiyatlari.		2
S5	Sezgilarning turlari va tavsifi.		2
S6	Idrok, idrok jarayonlari va xususiyatlari.		2
S7	Xotira haqida tushuncha. Xotiraning nerv-fiziologik asoslari. Xotiraning turlari va jarayonlari.		2
S8	Tafakkur, tafakkur shakllari va sifatleri, turlari, operatsiyalari.		2
S9	Xayol jarayonlari, turlari va sifatleri.		2
S10	Hissiyot va uning turlari, Hislarni kechirish shakllari, hissiy ton, affekt, astenik, stenik hislar. Yuksak hislar, stress, emotsiya.		2
S11	Iroda va shaxsning irodaviy sifatleri.		2
S12	O'zbekiston va jahon psixologlari tadqiqotlarida motiv va motivatsiya muammosi.		2
S13	Temperamentning fiziologik asoslari. Temperament tiplarining tavsifnomasi. Temperament turlari.		2
S14	Xarakter tipologiyasi. Xarakter tarkibi. Xarakter aktsentatsiyasi.		2
S15	Qobiliyatlar tasnifi. Qobiliyatlar tarkibi. Layoqat, qobiliyat, iqtidor, iste'dod.		2
Mashg'ulotlar shakli: Seminar mashg'ulot (S) 2-SEMESTR			
S1	Yosh davrlar psixologiyasining maqsadi, vazifalari, tadqiqot metodlari. Yosh davrlari, yosh inqirozi, psixik xususiyatlari. Psixik		30
			2

4

	rivojlanish va uni davrlashtirish. Filogenez va ontogenez haqida tushuncha.		
S2	Maktabgacha yoshdagi bolalarning psixik taraqqiyoti. Maktabgacha yoshdagi bolalar shaxsining shakllanishi.		2
S3	Kichik maktab yosh davrida psixik rivojlanish xususiyatlari. Kichik maktab davrida shaxslararo munosabat.		2
S4	O'smirlik yoshi, xulq-atvor, muloqot. O'smirlik davri inqirozi va uning psixologik, psixofiziologik sabablari.		2
S5	O'smirlik davrida shaxs shakllanishining individual psixologik jihati, dunyogarashtirish jihati, jifimoiy psixologik jihati.		2
S6	Ilk o'spirinlik davrining psixik xususiyatlari. Ilk o'spirinlik davrida intellektual va emosional rivojlanish.		2
S7	O'spirinlik davrining psixik xususiyatlari.		2
S8	Y etuklik davri va uning o'ziga xos psixologik xususiyatlari.		2
S9	Keksalar ruhiyati va fe'lining o'ziga xos xususiyatlari. Gerontopsixologiya.		2
S10	Nikoh, nikoh qurish yoshi va motivilari. Oila psixologiyasining maqsadi, vazifalari. Zamonaviy psixologiyada oila muammosining tadqiq etilishi.		2
S11	Yoshlarni oilaviy hayotga psixologik tayyorlashda psixologik bilimning ahamiyati.		2
S12	Pedagogik psixologiya.		2
S13	Pedagog shaxsi va unga qo'yiladigan talablar, pedagogik mahorat.		2
S14	Pedagogning didaktik, akademik, kommunikativ, diqqatni taqsimlash, gnostik, avtoritar, tashkilotchilik va boshqa qobiliyatlari, ularni shakllantirish yo'llari.		2
S15	Ta'lim psixologiyasining maqsadi, vositalari. Tarbiya psixologiyasi.		2

Mustaqil ta'lim (MT) 1-SEMESTR			
1	Seminar mashg'ulotlariga tayyorgarlik ko'rish va uy ishlarni bajarish.		90
2	Muammoli vaziyatli masalalar tuzish va echimlarini taklif etish.		40
3	Berilgan mavzularni taqdimot qilish.		10
4	Psixologiyaga oid berilgan mavzular bo'yicha esselar yozish		10
5	Xalqaro va respublika miqyosida o'tkaziladigan anjuman va konferensiyalarga tezis va maqolalar tayyorlash		15
Mustaqil ta'lim (MT) 2-SEMESTR			
1	Seminar mashg'ulotlariga tayyorgarlik ko'rish va uy ishlarni bajarish.		90
2	Muammoli vaziyatli masalalar tuzish va echimlarini taklif etish.		30
3	Berilgan mavzularni taqdimot qilish.		15
4	Psixologiyaga oid berilgan mavzular bo'yicha esselar yozish		10
5	Xalqaro va respublika miqyosida o'tkaziladigan anjuman va konferensiyalarga tezis va maqolalar tayyorlash		20

5

Talabning fan bo'yicha o'zlashtirish ko'rsatkichini nazorat qilishda quyidagi mezonlar tavsifa etiladi:

a) 5 baho olish uchun talabning bilim darajasi quyidagilarga javob berishi lozim:

- fanning mohiyati va mazmunini to'liq yoritib olish;
- fandagi mavzularni bayon qilishda ilmiylik va mantiqiylik saqlanib, ilmiy xatolik va chalkashliklarga yo'l qo'yilmasa;
- fan bo'yicha mavzu materialining nazariy yoki amaliy ahamiyati haqida aniq tasavvurga ega bo'lsa;
- fan doirasida mustaqil erkin fikrlash qobiliyatini namoyon etib olish;
- berilgan savollarga aniq va lo'nda javob bera olish;
- konspektga puxta tayyorlangan bo'lsa;
- mustaqil topshiriqlarni to'liq va aniq bajarib olish;
- fanga tegishli qonunlar va boshqa me'yoriy-huquqiy hujjatlarni to'liq o'zlashtirgan bo'lsa;
- fanga tegishli mavzulardan biri bo'yicha ilmiy maqola chop ettirgan bo'lsa;
- tarixiy jarayonlarni sharhlay bilsa;

b) 4 baho olish uchun talabning bilim darajasi quyidagilarga javob berishi lozim:

- fanning mohiyati va mazmunini tushungan, fandagi mavzularni bayon qilishda ilmiy va mantiqiy chalkashliklarga yo'l qo'yilmasa;
 - fanning mazmunini amaliy ahamiyatini tushingan bo'lsa;
 - fan bo'yicha berilgan vazifa va topshiriqlarni o'quv dasturi doirasida bajarib olish;
 - fan bo'yicha berilgan savollarga to'liq javob bera olish;
 - fan bo'yicha konspektini puxta shakllantirgan bo'lsa;
 - fan bo'yicha mustaqil topshiriqlarni to'liq bajarib olish;
 - fanga tegishli qonunlar va boshqa me'yoriy hujjatlarni o'zlashtirgan bo'lsa;
- v) 3 baho olish uchun talabning bilim darajasi quyidagilarga javob berishi lozim:**

- fan haqida umumiy tushunchaga ega bo'lsa;
 - fandagi mavzularni tor doirada yoritib, bayon qilishda ayrim chalkashliklarga yo'l qo'yilmasa;
 - bayon qilish ravon bo'lmasa;
 - fan bo'yicha savollarga muhim va chalkash javoblar olinmasa;
 - fan bo'yicha ma'ruha shakllantirilmagan bo'lsa;
- g) quyidagi hollarda talabning bilim darajasi qoniqsiz 2 baho bilan baholinishi mumkin:**

- fan bo'yicha mashg'ulotlarga tayyorgarlik ko'rilmagani bo'lsa;
- fan bo'yicha mashg'ulotlarga doir hech qanday tasavvurga ega bo'lmasa;
- fan bo'yicha ma'ruhalarni boshqarib ko'chirib olinganligi sezilib tursa;
- fan bo'yicha ma'ruha jiddiy xato va chalkashliklarga yo'l qo'yilgan bo'lsa;
- fanga doir berilgan savollarga javob olinmasa;
- fanni bilmasa.

Asosiy adabiyotlar

1. David G. Myers. *Psychology*. – Michigan USA: Worth Publishers. 2010. – 914 p.
2. Xaydarov F.I., Xalilova N. *Umumiy psixologiya*. Darslik. – T.: "INNOVATSIYA-ZIYO". 2019. – 360 b.
3. Muhammedova D.G., Millaboyeva N.M., Rasulov A.I. *Umumiy psixologiya*. Darslik. – Toshkent, "Mimtoz so'z". 2018. – 298 b.
4. Shamsheva A.K., Melibayeva R.N., Usmanova X.E., Xaydarov I.O. *Umumiy psixologiya*. O'quv qo'llanma. – T.: "Vatqonoi fauz media" markazining bosmaxonasi. 2018. – 272 b.
5. G'oziyev E.G'. *Oplogenez psixologiyasi*. Monografiya. – T.: "Noshir". 2010. – 286 b.
6. Do'stimuhammedova Sh.A., Nishonova Z.T., Jalilova S.X., Karimova Sh.K., Alimbayeva Sh.T. *Yosh va pedagogik psixologiya*. Darslik. - T. TDPU, 2013. – 327 b.
7. Юрай А.Х., Миращирова Н.А. *Общая психология*. Учебное пособие. – Т. ТПУ, 2015. – 456 с.

Qo'shimcha adabiyotlar

1. Леонтьев А.Н. *Лекции по общей психологии*: учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений. – 5-е изд., стр. – М.: Смысл; Издательский центр «Академия», 2010. – 511 с.
2. David F. Lohman, Joni M. Lakin. *Reasoning and Intelligence*. New York: Cambridge University Press. 2009.
3. *The Cambridge Handbook of Personality Psychology*. // Edited by Philip J. Corr. Cambridge University Press. 2009.
4. Дурья А.Р. *Лекции по общей психологии*. – СПб.: Питер, 2006. – 320 с.
5. Рубинштейн С.Л. *Основы общей психологии*. - Издательство: Питер, 2002. – 720 с.
6. Сударьякова Л.Г. *Педагогическая психология*. – Издательство: Флинта, 2017. 320 с.
7. G'oziyev E.G'. *Umumiy psixologiya*. Darslik. T.: – O'zbekiston faylasuflari milliy jamiyati, 2010. - 488 b
8. Ivanov I., Zulfarova M. *Umumiy psixologiya*. Darslik. – Toshkent: "O'zbekiston faylasuflari milliy jamiyati", 2018. – 344 b.
9. Абрамова Г.С. *Психология развития и возрастная психология*. «Прометей» 2018, – С.44
10. Shoipmatov G'.V. *Oila psixologiyasi*. – Toshkent: Sharq, 2008. – 296 b.
11. Karimova V.M. *Oila psixologiyasi*. – Toshkent: Fan va texnologiya, 2008. – 170 b.
12. Akramova F.A. *Jitimoiy psixologiya*. O'quv qo'llanma. – T., 2007. – 166 b.
13. Nishanova Z.T., Kamilova N.G., Abdullayeva D.U., Xolnazarova M.X. *Rivojlanish psixologiyasi*. Pedagogik psixologiya. Darslik. – T.: "O'zbekiston faylasuflari milliy jamiyati", 2018. – 600 b.
14. Arabayeva D.K., Aslonov I.N. *Myloqot ko'nikmalarini rivojlantirishda jitimoiy-psixologik treninqlarning ahamiyati*. Metodik qo'llanma. – Toshkent, "GOLD-

	PRINT NASHR" nashriyoti, 2019. – B. 72. – B. 104.
	Arapbayeva D.K., Norkulova N.T. Oltaviy munosabattar psixologiyasining nazariy va amaliy masalalari. Metodik qo'llanma. – Toshkent, "GOLD-PRINT NASHR" nashriyoti, 2019. – B. 112.
15.	Baratov Sh.R., Olimov L.Y., Avezov O.R. Psixologiya nazariyasi va tarixi. Darslik. – Toshkent: "O'zbekiston faylasuflari milliy jamiyati" nashriyoti, 2019. – 504 b.

Fan o'qituvchilari to'g'risida ma'lumot

Mualliflar:	Ilhom Aslonov, Psixologiya fanlari nomzodi, dotsent, Ijtimoiy-gumanitar fanlar kafedrasi o'qituvchilari Farxod Karimov va Madina Karimova
E-mail:	ilhom-aslonov@mail.ru f.karimov8282@gmail.com karimova1810@gmail.com
Tashkilot:	Alisher Navoiy nomidagi Toshkent davlat o'zbek tili va adabiyoti universiteti, "Ijtimoiy-gumanitar fanlar" kafedrasi
Taqrizchilar:	Pedagogika fanlari nomzodi, dotsent Sattorov V.N. O'zMU "Umumiy psixologiya" kafedrasi dotsent v.b, psixol.f.f.d (PhD) Abdullajanova D.S

28 Mazkur Silabus universitet o'quv-uslubiy Kengashining 2023-yil "28"-avgustdagi 1-sonli yig'ilish bayoni bilan tasdiqlangan.

26 Mazkur Silabus "Ijtimoiy-gumanitar fanlar" kafedrasining 2023-yil "26"-avgustdagi 1-sonli yig'ilish bayoni bilan ma'qullangan.

O'quv-uslubiy bo'lim boshlig'i V. Nazarov
Fakultet dekani B. Elov
Kafedra mudiri I. Aslonov
Tuzuvchi F. Karimov